

еркви, обезгливити її в складний період становлення і привести відтак Українське Православ'я до повної кризи.

11. Учасники конференції впевнені, що міжцерковне порозуміння можливе лише на ґрунті щирого і дієвого українського екуменізму. Екуменізм можна плідно розвивати через періодично скликувані Всеукраїнські екуменічні конгреси, постійно діючу Конференцію українських єпископів, утворення християнськими церквами України на паритетних началах постійно діючої структури з екуменічних контактів і міжцерковної співпраці.

Підтримуємо пропозицію Президента України про проведення екуменічного конгресу всіх християнських церков України, на якому буде розглянуте питання про долю і майбутнє Української Церкви.

Учасники конференції звертаються до всіх релігійних організацій України досягати взаємопорозуміння для співпраці в гуманітарній та благодійних сферах, по захисту здоров'я людей, збереженню та відновленню природи, пам'ятників історії і культури, національних святинь, в миротворчій діяльності. Ми переконані в тому, що вільний національно-культурний розвиток всіх народів України неможливий без активної участі віруючих і духівництва.

Матеріал підготував *О.САГАН*.

“ПРОТЕСТАНТИЗМ В УКРАЇНСЬКОМУ СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ КОНТЕКСТІ”

Так називався міжнародний колоквиум, який відбувся у Києві 13-14 квітня 1994 р. В його роботі взяли участь науковці, викладачі вузів і релігійні діячі. У численних доповідях та повідомленнях було порушено багато цікавих питань з історії та сучасної діяльності протестантських церков України - ЄХБ, ХВЄ, АСД та ін.

Відкрив колоквиум Колодний А.М. - заступник директора - керівник Відділення релігієзнавства Інституту філософії НАН України. Він відзначив місце і роль протестантизму в українському соціокультурному контексті, показав, яку увагу йому приділяли визначні діячі української культури Михайло Драгоманов, Леся Українка, Михайло Грушевський та ін. Яроцький П.Л. (Інститут філософії), Кралюк П.М. (Волинський університет) у своїх доповідях висвітлили початковий етап протестантського руху в Україні від часу проникнення перших ідей Реформації, прослідкували місце протестантизму в процесі етнорозвитку української нації.

Значне місце приділено специфіці місійно-євангелізаційної діяльності протестантських церков в різних регіонах України та серед різних категорій населення. Тут особливий інтерес викликали доповіді пастора Козубовського В.В. (Київська церква ЄХБ), Меркулової В.М. (Українська Уніонна Конференція Церкви АСД), Атаманського М.С. (Українсько-Німецько-Американська Біблійна місія). Увагу привернула розповідь про діяльність протестантських церков в Угорщині Сігеті Єно (Угорська Академія наук).

У контексті сучасних ринкових відносин, що народжуються в Україні, по-новому прозвучало висвітлення проблем взаємозв'язку протестантської етики і підприємницької діяльності, що їх подали Косуха П.І. (Інститут філософії), Шельпук О.В. і Міщенко Г.П. (Українська Асоціація християн-підприємців).

Проблемам свободи совісті, її реалізації в нинішніх умовах і, звичайно, міжконфесійним відносинам присвятили свої виступи Жукалюк М.А. (Українська Уніонна Конференція Церкви АСД), Хамардюк Т.О. (Одеський університет), Закович М.М. (Київський педагогічний університет). Сучасний стан протестантських церков, особливо після повалення тоталітарної системи, взаємин церкви і держави детально проаналізували Єленський В.Є. (Інститут філософії), Мурга М.М. (Українська Уніонна Конференція Церкви АСД), Гарбар В.М. (Собор незалежних євангелічних Церков України - м.Рівне). Окремі аспекти протестантської теології, зокрема, есхатології, етики, біблійознавства та ін., висвітлили Калінін Ю.А. (Київський університет), Московчук А.В. (Буковинська Конференція Церкви АСД), Гальперін Б.Й. (Запорізький університет), Литвин Б. (Львівський Музей історії релігії).

Проведення колоквиуму сприяло налагодженню творчих контактів між філософами, соціологами, істориками, культурологами та діячами протестантських церков, встановленню між ними справжніх толерантних стосунків.

Нижче подаємо повністю текст підсумкового документу колоквиуму:

Учасники колоквиуму - релігійні діячі, історики, філософи, соціологи, - обговоривши проблеми протестантизму в контексті суспільно-політичних, соціокультурних, національних процесів у сучасній Україні, дійшли згоди або дотичності з таких питань:

1. Протестантизм в Україні в історичному контексті постає як результат надзвичайно складних і тривалих релігійно-духовних пошуків. "Західна" релігійно-інституційна надбудова має під собою стале самобутнє ядро, що надало українському протестантизмові етноспецифічних рис. Розповсюдження протестантизму супроводжувалося поширенням євангельської вістки, а також терпимості, тверезості та підприємницької ініціативи.

2. Багаторічні переслідування - спочатку царатом, а потім тоталітарним режимом - спричинили до формування вимушено-замкнутої моделі взаємин протестантських спільнот із світом, який відверто заперечував християнські цінності. Практично унеможлививши для християн виконати величну євангельську місію - "нести своє світло перед людьми", тоталітарний режим сприяв їхній ізоляції від суспільства.

3. Повалення тоталітарного режиму, невід'ємною складовою якого була жорстока боротьба з релігією та релігійними інституціями, відкрило змогу для соціальної розгерметизації протестантських громад, їхньому плідному включенню у загальносуспільний процес. Милосердницька, добродійна, культурно-просвітницька діяльність протестантів України здобули повагу до них найширшої громадськості та керівництва країни.

4. Розвиток протестантизму в Україні, стрімке поповнення його громад новими членами не становить загрози історичним християнським церквам України - православним і католицьким. Усі християнські конфесії України здатні розвиватися паралельно на засадах взаємоповаги і взаємодоповнювальності, співпраці у здійсненні значимих соціальних і євангельських проєктів.

5. Учасники колоквиуму вважають, що держава й суспільство мають створити необхідні умови для релігійного відродження в Україні. Важливою передумовою для цього мало б стати беззастережне включення до майбутньої Конституції України положення про відокремлення Церкви від держави. Історичний досвід протестантизму й інших конфесій, як зазначалося у доповідях, доводить: Церква здатна вповні виконати свою не лише людську, але й Боголюдську місію тільки за умови цілковитої свободи і незалежності від влади. Ми також звертаємося до владних структур з пропозицією скасувати незрозумілий і навіть ганебний стан речей, коли церкви в оподаткуванні, земельній ренті, оплаті електроенергії, газу, води тощо прирівнюються до підприємств. Це буквально нищить невеликі сільські громади і суттєво обмежує добродійні програми всіх конфесій.

6. Зазначаємо також, що проблеми генези, еволюції і розвитку протестантизму в Україні потребують подальших ґрунтових й всебічних досліджень із залученням фахівців як з України, так і з-за кордону. Учасники колоквиуму погоджуються, що організатором регулярних зустрічей науковців і релігійних діячів для обговорення актуальних проблем релігійно-інституційних процесів та міжконфесійних взаємин може стати Українська Асоціація Релігієзнавців.

Матеріал підготував **П.КОСУХА**.